

Jerome David Salinger (1919 – 2010): Kdo chytá v žitě (1951)

Struktura zkoušky:

A. Literární druh a žánr, umělecký směr / tvůrčí skupina, literárněhistorický kontext, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje); 2. Hlavní postavy a jejich charakteristika;

3. Námět, témata, hlavní motivy; 4. Zvláštnosti kompozice;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti.

(1) Začal s tím testem zacházet, jako by to bylo lejno nebo co. „Egyptany jsme probírali od čtvrtého listopadu do druhého prosince,“ povídá. (...) Zajímalo by tě slyšet, cos o nich napsal?“

„Ne, pane profesore, ani moc ne,“ řekl jsem.

Ale on to přesto přeše všechno přečet. (...)

„Egyptané byli starověký národ kavkazské rasy, který sídlil v severní části Afriky; což je, jak je všeobecně známo, největší pevnina východní polokoule.“

Musel jsem sedět a ty kecy poslouchat. To teda byla vážně sprostárna.

„Egyptané jsou dnes pro nás zajímaví z několika důvodů. Moderní věda ještě pořád nemůže přijít na to, jaké to byly tajemné přípravky, jichž Egyptané užívali, když balili mrtvol, takže jim obličej neshnily ani po neschíslných stoletích. Tato zajímavá záhada je pro moderní vědu dvacátého století ještě stále otevřeným problémem.“

Přestal číst a odložil papír. Já vám ho začínal skoro nenávidět. „Tvoje pojednání, abych tak řekl, tady končí,“ povídá takovým hrozně jedovatým tónem. (...) „Ale dole na konci stránky jsi připojil malou poznámku pro mne,“ povídá.

„Já vím,“ řekl jsem. Řek jsem to hezky rychle, poněvadž jsem ho chtěl zarazit, než začne číst nahlas i to. Ale toho jste nezarazili. Byl rozjetej jak sentinel.

„Milý pane profesore,“ čet nahlas. „To je všechno, co vím o Egyptánech. Určitě Vám připadá, že mě moc nezajímají, ale Vaše přednášky jsou přesto hrozně zajímavé. Budete mít úplně pravdu, když mě necháte propadnout, poněvadž takjakotak rupám ze všeho kromě angličtiny. V dokonalé účtě Váš Holden Caulfield!“

(2) Přestože bylo tak pozdě, u "Ernieho" byl nášvih. Většinou samí kretění. Středoškoláci a vysokoškoláci. Skoro v každý boudě na světě jsou vánoční prázdniny dřív než tam, kam chodím zrovna já. Člověk si málem nemoh ani dát kabát do šatny, takovej nátresk tam byl. Ale bylo tam hrozný ticho, poněvadž Ernie hrál právě na klavír. Propánakrále, oni se vám na to dívali jako na posvátný obřad, když Ernie seděl u klavíru. (...) Nevím tak docela na beton, jak se jmenoval šlágr, co hrál, když jsem vešel. Ale ať to bylo co bylo, cvičil s tím pěkně. Ve vysokých polohách dělal takový ty idiotský efektní kudrlinky a hromadu jiných švindlů, který mě dovedou namíchnout. Ale přál bych vám vidět to stádo, když skončil! To byste se pozvraceli, vyváděli jak šílenci. Byli to zrovna ty samí imbecilové, co se v kině řehtaj jak houpací koně věcem, který nejsou vůbec k smíchu. (...)

Všude kolem mě byli samí kretění. Bez psiny. (...) Napravo ode mě byl nějaký kluk v šedivém flanelovém obleku a takový ty teplajznický vestě a la Tattersall, kterej vypadal jako typickej produkt Yalovy univerzity. Všichni tyhle smradi z těchhle puncovanejch univerzit vypadají stejně. (...) Zkrátka a dobře, ten typickej produkt Yalovy univerzity měl s sebou senzační holku. Páni, ta ale byla pohledná! Ale byli byste měli slyšet, co wedli za řeči. V první řadě měli oba tak trochu draka. A on dělal to, že ji pod stolem omakával a přímo přitom jí vykládal celý romány o klukovi z jeho ložnice, kterej sněd plnou tubičku aspirinu a málem spáchal sebevraždu. Jeho slečna v jednom kuse říkala: "To je ale strašný... miláčku, prosím tě, ne. Přestaň, prosím tě. Tady ne." Představte si, že někoho omakáváte a přitom mu vykládáte o nějakým klukovi, jak páchá sebevraždu. To by mě umrtvilo!

(3) Vešla, v tu ránu si shodila kabátek a mrskla s ním na postel. Pod tím měla zelený šaty. Načež se posadila ze strany na židli, která patřila ke stolu, a začala pohupovat nohou. (...) Na prostitutku byla hrozně nervózní. Vážně. Nejspíš proto, že byla tak děsně mladá. Mohla bejt tak v mém věku. Posadil jsem se do velkého křesla vedle ní a nabídl jí cigaretu. „Já nekouřím,“ povídá. Měla takovej tenounkej ukňouranej hlásek. Tak tak že jí bylo slyšet. (...) „Dovolte, abych se představil. Jmenuju se Jim Steele,“ povídám. „Máš hodinky?“ zeptala se. Samozřejmě jí bylo úplně fuk, jak se jmenuju. „Kolipak je ti let, když jsme tak u toho?“

„Mně? Dvaadvacet.“

„Houby ti je.“

Což bylo hrozně legrační. Znělo to úplně dětsky. (...) „Kolik je vám?“ zeptal jsem se jí. „Dost, abych věděla, co a jak,“ povídá.

Vtipná teda byla. (...) Načež vstala a přetáhla si šaty přes hlavu.

Mně vám bylo divně, když to udělala, fakt! Já jen jako, že to přišlo tak zčistajasna. Já vím, že by to člověka mělo strašně vzrušit a tak, když někdo vstane a přetáhne si šaty přes hlavu, ale mě to nevzrušilo. (...)

„Neměla byste chuť si chvíli popovídat?“ zeptal jsem se. Bylo to dětinství, ale mně vám bylo tak prapodivně. „Máte moc naspěch?“ (...)